

EEN HAGEDIS, DIE BLOED UIT DE OOGEN SPUIT.

Er leeft in de Vereenigde Staten van Amerika een hagedis, *Phrynosoma blainvillei*, waarvan het verhaal ging, dat het diertje, om zich te verdedigen, bloed uit de oogen naar zijn vervolger spoot. Het is wel te begrijpen, dat deze vertelling door ieder wetenschappelijk man naar het rijk der fabelen werd verwezen. Iets zoo ongewoons als dit verdiende geen geloof, en waarschijnlijk zonder een onderzoek in te stellen, verklaarde men het voor eene sage. Bovendien, om den twijfel nog te bevestigen, het verhaal kwam uit Amerika.

Daar verschijnt echter een werk: Edw. Drinker Cope, *The Crocodilians, Lizards and Snakes of North-America*, waarin het bestaan van dit zonderlinge verdedigingsmiddel volkomen wordt bevestigd. Het stuk volgt hier:

„Volgens dr. STEYNEGER moeten de bekende verhalen over het spuiten van bloed uit de oogen, door *Phrynosoma blainvillei*, stellig worden geloofd en een voorwerp der medegebrachte verzameling is de euveldader, die dr. O. P. HAY aanleiding gaf tot het schrijven van zijn belangrijk artikel. Het bedoelde exemplaar werd mij (STEYNEGER) levend toegezonden, juist omdat het, toen het gevangen werd, bloed had gespoten. Het begeleidend, op verlangen van dr. HAY publiek gemaakte schrijven van den heer BAILEY, luidde als volgt:

Kernville, Cal. den 11 Juli 1891.

Geachte heer! Ik ving heden een hagedis, die dr. FISCHER en mij zeer verraste, doordat hij uit zijn oogen bloed spoot. Hij bevond zich op effen bodem, niet tusschen struiken of steenen. Ik ving hem met de hand en nauwelijks hadden mijn vingers hem aangeraakt, of hij wilde wegloopen. Toen ik toegreep, spoot hij uit een zijner oogen een kleinen bloedstraal, op een afstand van 15 duim en raakte mijn schouder. Toen ik het dier omdraaide, om het andere oog te bekijken, sprong een tweede bloedstraal uit dit oog. Dit herhaalde zich 4 à 5 maal, tot mijne handen, kleederen en geweer met kleine glanzend roode bloeddruppels bespat waren. Ik stak het in mijn tasch en nam het mede naar ons bivak, waar het, toen ik het ongeveer

vier uren later dr. FISCHER toonde, weder drie bloedstralen uit zijn ooggen spoot. Een ander exemplaar, dat ik den 2den Juli ving, had zeker op dezelfde manier gehandeld, want zijn kop was geheel met bloed bevlekt toen ik het ving. Ik geloofde toen dat het gewond was. Dit alles komt mij zóó zonderling voor, dat ik u het dier levend toezend.

VERNON BAILEY.

Na zijne aankomst werd het exemplaar dikwijls aangevat, zonder dat er een spoor van bloed spuiten te zien was, tot het eindelijk, in het begin van Augustus, de ietwat ruwe behandeling, aan welke dr. HAY hem onderwierp, op de vermelde wijze strafte. Wij laten hier volgen wat dr. HAY daaromtrent vertelt:

»Omstreeks den 1sten Augustus was de hagedis aan het vervellen; het proces scheen mij toe langzaam en moeielijk te verlopen, omdat de huid droog was. Eens op een dag viel het mij in, dat het misschien gemakkelijker zou gaan als ik het dier liet baden. Ik haalde dus een waschkom en wierp het dier in het water. Zonder twijfel was de eerste verrassing aan de zijde van de hagedis; maar des te grooter was de mijne, toen plotseling op den eenen kant van de waschkom een aantal roode stipjes verschenen, die oogenschijnlijk bloed waren. Snel was een microscoop gehaald en werkelijk bleek het bloed te zijn.

De zaak werd nu interessant! Van waar het bloed eigenlijk kwam, kon ik niet ontdekken, omdat alles zoo snel en zoo onverwacht was gegaan, doch naar alle waarschijnlijkheid kwam het uit de oogstreek. Er scheen een vrij groote hoeveelheid bloed uitgespoten te zijn, want aan de wanden van de kom en aan den muur daar naast telde ik 90 kleine vlekjes.

Den volgenden dag overlegde ik met dr. STEYNEGER of het raadzaam was het dier weder in het water te werpen, om eene poging te doen te ontdekken van waar het bloed kwam. Wij vreesden echter dat zooveel bloedverlies het dier te zeer zoude verzwakken en dat het beter zou zijn het een dag rust te geven. Terwijl wij daarover spraken, nam ik de hagedis op, tusschen duim en vinger, haar met den wijsvinger over de hoorns strelend. Plotseling werd er bloed tegen mijn vinger gespoten en een gedeelte daarvan liep langs den hals van het dier. Dit bloed kwam rechtstreeks uit het rechteroog; het werd achterwaarts gespoten en kwam, naar alle berekening, uit den buitensten ooghoek. Het was onmogelijk vast te stellen hoeveel bloed er uitgespoten was, maar $\frac{1}{4}$ van een theelepeltje zal het

zeker wel geweest zijn. Ik ging zoover er van te proeven, doch alles wat ik kon ontdekken was een zwakke muskusreuk."

Tot zoover de feiten.

JOHANNES BERG dit mededeelend voegt daaraan toe:

»De positieve waarnemingen, in het bericht nauwkeurig medege-deeld, maken een eind aan allen twijfel omtrent het spuiten van bloed door de *Phrynosomen*. Het is de vraag maar of wij hier te doen hebben met een middel van verweer of een ziekelijk verschijnsel. Het laatste is wel het waarschijnlijkste. Pas gevangen hagedissen blazen zich geweldig op en daarom is het mogelijk dat bloed, uit beleedigde of gesprongen bloedvaten der longen, met groote kracht door de oogen- en neusopeningen uitgedreven wordt."

Wij zijn het hierin met den heer BERG niet eens. Het komt ons meer waarschijnlijk voor, dat wij hier wel degelijk met een middel tot verdediging te doen hebben. Als men toch, bij eene poging om het dier te grijpen, plotseling de hand bedekt ziet met bloed, zal men van schrik de vervolging laten varen. Het zien van bloed oefent op de meeste menschen een invloed uit, welke schrikwekkend, dikwijls zelf verlammend werkt en als men niet met het zonderlinge feit bekend is, zal, in negen van de tien gevallen, de natuuronderzoeker uitgezonderd, de vervolging of geheel of tijdelijk worden opgegeven, ten minste wel zooveel ontsteltenis veroorzaken, dat het dier gelegenheid heeft te ontkomen. Zelfs als het uitgespoten bloed het doel (in dit geval den vervolger) niet treft, maar als gevolg heeft dat het dier zelf er mede besmet wordt, zooals wij uit de mededeeling van den heer BAILEY zagen, dan zal men eveneens eerder geneigd zijn het met bloed besmeerde dier te laten gaan dan het mede te nemen. Dit is zelfs toepasselijk op verzamelaars, die een schijnbaar gewond dier liever niet zullen medenemen, maar het zullen laten ontkomen om naar een ongeschonden exemplaar te zoeken.

Wij zijn derhalve van meening hier te doen te hebben met een hoogst merkwaardig verdedigingswapen, dat tot de meest afdoenden mag gerekend worden.

Twello.

J. H. v. B.